

Sygn. akt VII Kz 423/14

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie – VII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Danuta Józefowska

Sędziowie SO Aneta Łatanik

SO Adam Synakiewicz (spr.)

Protokolant Anna Maria Wojakowska

w obecności Prokuratora Prokuratury Okręgowej Stefana Rozmuszcza

w sprawie z wniosku Prokuratora Prokuratury Rejonowej C.-Północ w C. o zwolnienie z obowiązku zachowania tajemnicy radcy prawnego

zażalenia wniesionego przez radcę prawnego B. S.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 16 stycznia 2014 roku sygn. akt XVI Kp 550/13

w przedmiocie zwolnienia z obowiązku zachowania tajemnicy radcy prawnego

na podstawie art. 437 § 1 i § 2 k.p.k.

postanawia

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

nie zwolnić radcy prawnej B. S. z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej radcy prawnego, w celu uzyskania od niej dokumentacji przekazanej przez M. N., a dotyczącej zawieranych przez niego umów pożyczek, w postaci oryginałów tych umów oraz weksli, a także w trakcie przesłuchania jej w charakterze świadka w sprawie 1Ds.391/13, co do faktów objętych tajemnicą zawodową radcy prawnego na okoliczność: w jakich sprawach reprezentowała M. N. i przekazała do Sądu oryginały weksli i dokumentów przekazanych jej przez podejrzanego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 16 stycznia 2014 roku, wydanym w sprawie XVI Kp 550/13, zwolnił radcę prawną B. S. z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej radcy prawnego, w celu uzyskania od niej dokumentacji przekazanej przez M. N., a dotyczącej zawieranych przez niego umów pożyczek, w postaci oryginałów tych umów oraz weksli, a także w trakcie przesłuchania jej w charakterze świadka w sprawie 1Ds.391/13, co do faktów objętych tajemnicą zawodową radcy prawnego na okoliczność: w jakich sprawach reprezentowała M. N. i przekazała do Sądu oryginały weksli i dokumentów przekazanych jej przez podejrzanego.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła radca prawny B. S., zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu postanowieniu skarżąca zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, mający wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegający na niezasadnym przyjęciu, że okoliczności, na które ma być przesłuchana, nie można ustalić na podstawie innych dowodów i że przesłuchanie jej jest niezbędne dla wymiaru sprawiedliwości. W konkluzji

skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i nieuwzględnienie wniosku Prokuratora Rejonowego w Częstochowie, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenie radcy prawnego B. S. okazało się zasadne, natomiast skutkiem jego wniesienia musiała być zmiana zaskarżonego postanowienia i nie zwolnienie z obowiązku zachowania tajemnicy tegoż radcy prawnego.

Przed przystąpieniem do analizy zarzutów zawartych w środku odwoławczym godzi się w ocenie Sądu Okręgowego wskazać na szeroko akceptowany w orzecznictwie pogląd prawny, wyrażony między innymi przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, który to pogląd sąd odwoławczy w pełni podziela. W postanowieniu z dnia 18 września 2009 roku (II AKz 472/09) Sąd Apelacyjny podkreślił bowiem, że doniosłość społeczna zawodów objętych przepisem art. 180 § 2 k.p.k., w tym zawodu radcy prawnego, sprawia, że decyzja o zwolnieniu z tajemnicy zawodowej nie może być traktowana jak formalność. Zaufanie klienta do radcy prawnego, warunkujące prawidłowe wykonywanie zadań powierzonych radcy prawnemu, jest wielką wartością, której naruszenie stanowi cenę za osiągnięcie sprawiedliwości, której bez tego by nie osiągnięto.

Powyższe zastrzeżenie, zakreślające fundamenty pojęcia tajemnicy zawodowej radcy prawnego oraz wskazujące, co najistotniejsze, na wyjątkowy charakter instytucji zwolnienia z obowiązku jej zachowania, pozwala w ocenie Sadu Okręgowego stwierdzić, że Sąd Rejonowy podejmując decyzję zwalniającą radcę prawnego z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej w celu uzyskania od niej dokumentacji przekazanej przez M. N. oraz przesłuchania w charakterze świadka na okoliczności w jakich sprawach reprezentowała M. N., niestety nie rozważył w sposób prawidłowy wszystkich okoliczności koniecznych do wydania postanowienia w tej sprawie, tracąc z pola widzenia szczególny charakter przedmiotowej instytucji.

W pełni zasadny okazał się bowiem podniesiony przez skarżącą zarzut, że w przedmiotowej sprawie okoliczności, co do których ma być ona przesłuchana, są możliwe do ustalenia za pomocą innych dowodów. Z treści art. 180 § 2 k.p.k. wprost przecież wynika, że osoba obowiązana do zachowania tajemnicy radcy prawnego może być przesłuchana co do faktów objętych tą tajemnicą tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność – co najważniejsze – nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa w tej materii, wyrażonym między innymi w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 30 marca 2009 r., w sprawie o sygn. akt II AKz 110/2009, niemożność stwierdzenia okoliczności na podstawie innego dowodu powinna być wykazana w uzasadnieniu postanowienia, które powinno zawierać wskazanie jakie fakty ją uzasadniają i jakie z niej wynikają wnioski istotne dla podjęcia decyzji. Nie może to być decyzja dyskrejonalna, bo podlega ona kontroli stron oraz nadzorowi instancyjnemu sądu odwoławczego. Z kolei orzekający w sprawie Sąd I instancji ograniczył się do wskazania, że jedynym źródłem uzyskania przedmiotowych informacji jest czynność przesłuchania w charakterze świadka radcy prawnego B. S., nie dostrzegając innych możliwości ustalenia tych okoliczności, na które ów świadek miałaby zeznawać.

Zgodnie z częścią dyspozytywną postanowienia Sądu I instancji, zwalniającego radcę prawnego B. S. z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej, celem tego zwolnienia miałoby być uzyskanie od niej dokumentacji przekazanej przez M. N., a dotyczącej zawieranych przez niego umów pożyczek, w postaci oryginałów tych umów oraz weksli. Jednocześnie zwolnienie z tajemnicy zawodowej ma umożliwić przesłuchanie radcy prawnego na okoliczność w jakich sprawach reprezentowała M. N.. Zdaniem Sądu drugiej instancji podkreślenia wymaga w tym miejscu, że bezzasadne jest żądanie wydania od radcy prawnego przekazanych przez klienta dokumentów, skoro dokumenty te zostały przedłożone w toku spraw sądowych, w których B. S. była pełnomocnikiem procesowym M. N.. Rację ma skarżąca, że skoro w aktach sądowych prowadzonych przez nią spraw znajduje się cała dokumentacja przekazana jej przez M. N., w tym oryginały weksli, to bezzasadne jest żądanie jej wydania od radcy prawnego. Natomiast okoliczność, w jakich sprawach B. S. była pełnomocnikiem procesowym M. N., może być ustalona przy pomocy innego dowodu, np. w trybie zwrócenia się przez prokuratora o udzielenie powyższej informacji do właściwego miejscowo sądu i wypożyczenia akt spraw cywilnych. Ponadto informacje o toczących się z powództwa M. N. postępowaniach cywilnych mogą i winny

być uzyskane przez organ prowadzący postępowanie przygotowawcze w toku przesłuchania osób pokrzywdzonych. W tym miejscu wskazać dodatkowo należy, że organ prowadzący postępowanie przygotowawcze zwracał się już o wypożyczenie akt w sprawach cywilnych z powództwa podejrzanego i uzyskiwał te akta, o czym świadczą znajdujące się w aktach 1Ds.391/13 kserokopie wyroków. W aktach tych znajdują się również kserokopie oraz oryginały umów pożyczek a także kserokopie oraz oryginały weksli. Wobec powyższego stwierdzić należy, że organ prowadzący postępowanie przygotowawcze dysponuje instrumentami niezbędnymi do uzyskiwania takich informacji, na których okoliczność uzyskania miałyby zostać zwolniona z tajemnicy zawodowej radca prawny B. S. i z instrumentów tych w toku prowadzonego postępowania przygotowawczego już korzystał.

Bezasadny jest również argument podnoszony w uzasadnieniu orzeczenia Sądu I instancji, iż przesłuchanie radcy prawnej może przyczynić się do wyjaśnienia rozbieżności pomiędzy wyjaśnieniami podejrzanego a zeznaniami świadków, co do kwot udzielanych pożyczek. Radca prawny B. S. może mieć bowiem wiedzę jedynie na temat dokumentów umów i weksli a co za tym idzie kwot w nich uwidocznionych. Skoro zaś z zeznań świadków wynika, że kwoty faktycznie udzielanych pożyczek były niższe od kwot dochodzonych sądownie i uwidocznionych w umowach, to zeznania radcy prawnego w żaden sposób do wyjaśnienia wskazanych przez Sąd rozbieżności przyczynić się nie mogą, skoro była ona w posiadaniu jedynie dokumentów umów pożyczek i weksli, które wedle śledczego założenia prawdy miały nie odzwierciedlać. Nie była przecież radca prawny świadkiem zawierania tychże umów przez podejrzanego z pokrzywdzonymi i z natury rzeczy nie może mieć wiedzy na temat czynionych między stronami ustaleń.

Wreszcie, żadna nawet poszlaka nie wskazuje na to, aby radca prawny była w posiadaniu dokumentacji przekazanej jej przez podejrzanego, w postaci umów pożyczek i weksli (albo innych dokumentów związanych z samym udzieleniem pożyczki), której to dokumentacji nie przekazałaby do sądu, inicjując w oparciu o nią postępowanie o zapłatę. Skoro jak sam wskazuje na to prokurator, podejrzanym ustanawiał radcę prawnego B. S. w celu występowania w jego imieniu w sprawach cywilnych, nieracjonalnym byłoby zakładanie, iż radca prawny nie wykonała umowy i nie wytoczyła stosownego powództwa, do którego musiała przecież załączyć dokumenty na potwierdzenie formułowanego żądania. Wobec braku dowodów na potwierdzenie hipotezy odmiennej, także ten argument nie przemawia za uwzględnieniem wniosku.

Kończąc, ostatnim argumentem, który wymaga przywołania, jest również okoliczność, iż analiza akt postępowania przygotowawczego wskazuje, że nie tylko radca prawny B. S. występowała w charakterze pełnomocnika podejrzanego (albo osoby mu najbliższej) w sprawach o zapłatę przeciwko pożyczkodawcom. Z niewiadomych natomiast powodów prokurator wykazuje swym wnioskiem zainteresowanie tylko i wyłącznie jednym z radców prawnych, co również zdaje się przemawiać za tezą, iż dostrzega on inne możliwości czynienia ustaleń w sprawie, niż przesłuchiwanie radców prawnych na okoliczności objęte wiążącą ich tajemnicą.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie w sposób wskazany w części dyspozytywnej, albowiem przekazywanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji byłoby zbędne, skoro jej materia w pełni pozwalała na wydanie orzeczenia o reformatoryjnym charakterze, polegającego w swej istocie na nieuwzględnieniu wniosku prokuratora.

Na oryginale właściwy(e) podpis(y)

Za zgodność

Sekretarz:

POUCZENIE: na powyższe postanowienie zażalenie nie przysługuje.